

Cambridge Papers

LAMENTAȚIA BIBLICĂ ȘI PROTESTUL POLITIC

Andrew Williams

CAMBRIDGE

JUBILEE
CENTRE
A BIBLICAL VISION FOR SOCIETY

LAMENTAȚIA BIBLICĂ ȘI PROTESTUL POLITIC

Andrew Williams

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Martie 2014

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2017

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
Biblical lament and political protest
Volume 23, Number 1, March 2014.

© Andrew Williams, 2014

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK

www.jubilee-centre.org

Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

LAMENTAȚIA BIBLICĂ ȘI PROTESTUL POLITIC

de Andrew Williams,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara

Calea Martirilor nr. 104

www.areopagus.ro

cu sprijinul oferit de SALLUX

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de Sallux sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de Sallux, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației Sallux. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:

Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această
carte este permisă doar cu aprobarea în scris a
Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo
discrepanță între versiunea engleză și cea română,
versiunea engleză are întâietate.*

*Atâta timp cât imperiul poate să mențină vie
impresia că lucrurile merg bine, nu va exista nici
întristare reală, nici critică serioasă.¹*

Walter Brueggemann

Rezumat

Această lucrare analizează rolul pastoral și politic al lamentației biblice în viața creștină. Teologia și practica lamentației este deseori neglijată în biserici, în ciuda importanței sale în textul biblic. Neglijarea lamentației privează bisericile de o resursă pastorală și în plus, așa cum subliniază această lucrare, diminuează capacitatea bisericii de a manifesta spiritul profetic critic și activismul politic în fața nedreptăților sociale. Această lucrare susține faptul că este nevoie de lamentație în cadrul închinării și al rugăciunii cu întreaga biserică, nu doar pentru a exprima într-o formă spirituală bătălia dintre credință și durere, ci și pentru a reenergiza comunitățile de credincioși în a spune pe nume nedreptăților, a recunoaște instrumentele politice și a susține acțiunea profetică.

O poveste despre lamentație

„Am impresia că Dumnezeu râde de mine. După tot ce s-a întâmplat, El mi-a dat asta... Nimănui nu-i pasă, bisericii nu-i pasă. Oamenii din biserică sunt prea preocupați de-a face programe în biserică ca să știe ce se întâmplă.” Steve, un prieten și un membru al bisericii noastre, a spus aceste cuvinte la două luni după ce a fost declarat „apt de lucru” în vara anului 2012, iar indemnizația de incapacitate de muncă de 71,70 £ pe săptămână a fost înlocuită cu indemnizația de șomaj de 56,80 £. Timp de aproape 10 ani el nu a putut să meargă la serviciu datorită unor probleme fizice și mentale de durată; a reușit în schimb să facă voluntariat de

două ori pe săptămână la recepția unui centru comunitar. Decizia de a-i reduce venitul și modul mecanic în care s-a întâmplat l-a făcut pe Steve să se confrunte cu frica și cu probleme legate de depresie și gânduri sinucigașe. În nesiguranța care a urmat, Steve a exprimat și el confuzia și disperarea psalmistului, prezentate în Psalmul 43:2: „Tu ești Dumnezeu care mă ocrotește: pentru ce mă lepezi? Pentru ce trebuie să umblu plin de întristare sub apăsarea vrăjmașului?” Povestea lui Steve nu este una ieșită din comun: 603.600 de persoane care beneficiau de indemnizația de incapacitate de muncă au trebuit să fie reevaluați până în mai 2012.² Cu toate acestea, lamentația lui Steve către Dumnezeu și cu privire la ceea ce el percepea că face sau nu face biserica ridică întrebări despre locul lamentației în viața creștină. Lucrarea de față oferă o scurtă prezentare a lamentației biblice, definită, în sens larg, ca *o deplângere a situației prezente, însoțită de acțiunea bazată pe asigurarea plină de speranță că Dumnezeu va aduce eliberare și răscumpărare*. Vom explora mai întâi aspectul pastoral al lamentației în cadrul bisericii, după care vom privi la rolul neglijat al lamentației comunitare în modelarea responsabilității politicii creștine.

Tipurile de Psalmi de lamentație

Mai mult de o treime din Psalmi conțin lamentații, plângeri sau proteste către Dumnezeu, implorându-L să ofere ajutor.³ În mijlocul suferințelor, deposedării și nedreptății, psalmistul strigă către Dumnezeu într-un mod specific omului, certându-L parcă pe Dumnezeu că Și-a abandonat poporul, îngăduindu-le dușmanilor lui să stăpânească și nefăcând nimic ca să schimbe lucrurile.⁴ Conform lui Rebekah Eklund:

Lamentația este un strigăt neconținut după salvare, către Dumnezeu care promite să salveze, într-o situație de suferință sau păcat, având speranța plină de încredere că Dumnezeu aude și răspunde la strigăte și că acționează în mod benefic *acum și în viitor*. Lamentația strigă către Dumnezeu să fie credincios caracterului Său și să-Și țină promisiunile Lui față de omenire, de Israel și de biserică.⁵

De obicei, Psalmii de lamentație urmăresc o structură similară care face tranziția de la dezorientarea disperării la o reorientare ancorată în glorificarea promisiunilor lui Dumnezeu. Eklund rezumă aceasta după cum urmează.⁶ În primul rând, psalmistul invocă relația dintre cel care se lamentează și Dumnezeu (de exemplu, „Dumnezeul meu”). În al doilea rând, există o descriere a plângerii sau a problemei – de obicei acuzându-l pe Dumnezeu, pe dușmanii psalmistului sau făcându-se referire la situații personale de suferință. În al treilea rând, lamentațiile combină uneori protestul cu pocăința și psalmistul își mărturisește păcatul (Ps. 25:11, 18; Ps. 51:3-5, 9, 11) sau își susține nevinovăția (Ps. 7:3-5, 8; 26:1-8). În al patrulea rând, partea centrală a lamentației este rugăminta adresată lui Dumnezeu ca El să intervină – ea cere și așteaptă ca Dumnezeu să răspundă la suferință și nedreptate. Aceasta este însoțită de afirmarea caracterului lui Dumnezeu, oferind un motiv pentru care Dumnezeu ar trebui să asculte și să acționeze (de exemplu, Ps. 109:26). În al cincilea rând, există uneori un blestem împotriva dușmanilor care au cauzat această durere.⁷ În ultimul rând, lamentația aproape întotdeauna „te împinge spre laudă, ca scop ultim.”⁸ În acest context, închinarea este strâns legată de faptul că psalmistul recunoaște că Dumnezeu aude aceste cereri și că Își va ține

promisiunile de a răscumpăra pe copiii Săi așa cum a făcut-o în trecut (de exemplu, Ps. 13:5; 22:3-5; 31:14).

Haideți să citim Psalmul 10 și să vedem aceste elemente ale psalmului de lamentație – adresarea, plângerea, cererea și exprimarea încrederii:

(i) *Adresarea.* „Pentru ce, Doamne” (v.1).

(ii) *Plângerea.* „Pentru ce stai așa de departe, Doamne? Pentru ce Te ascunzi la vreme de necaz? Cel rău, în mândria lui, urmărește pe cei nenorociți și ei cad jertfă curselor urzite de el. ...” (v. 1-11).

(iii) *Cererea.* „Scoală-te, Doamne Dumnezeule, ridică mâna! Nu uita pe cei nenorociți! ...” (v. 12-15).

(iv) *Exprimarea încrederii.* „Domnul este Împărat în veci de veci... Tu auzi rugăciunile celor ce suferă, Doamne! Le întărești inima, îți pleci urechea spre ei, ca să faci dreptate orfanului și celui asuprit ...” (v. 16-18).

Aici David se plânge lui Dumnezeu și-L întreabă de ce îngăduie să domine fraudă, asuprirea, cruzimea, violența și toate felurile de nedreptăți și îi învinuiește pe oamenii neevlavioși și răi care, fiind preocupați de prosperitatea lor, au pierdut frica de Dumnezeu și cred că pot face tot ce vor cu impunitate. Psalmul se încheie cu mângâierea care vine din faptul că Dumnezeu este de partea celor asupriți și sugerează că Dumnezeu nu-și va ascunde judecata pentru totdeauna (v. 18). Lamentația se referă la asuprirea cu care se confruntă copiii lui Dumnezeu, strigând către Dumnezeul săracului să-și arate domnia supremă, autoritatea, dreptatea și suveranitatea.

În limbaj popular, lamentația este definită simplu ca fiind sinonimă cu jelirea sau cântirea. Cu toate acestea, lamentația biblică, așa cum apare în

Psalmi, este caracterizată de exprimarea încrederii în caracterul, puterea și acțiunile precedente ale lui Dumnezeu. Psalmistul adresează o varietate de plângeri și cereri lui Dumnezeu, de la conflict geopolitic (Ps. 12), nedreptate socială (Ps. 10), până la plângeri legate de propria persoană și exprimarea faptului că Dumnezeu l-a dezamăgit (Ps. 22:1-2). Psalmul 51 cuprinde această lamentație mai personală de pocăință când David pledează pentru restaurare după ce a experimentat consecințele vizibile și invizibile ale păcatului și realitatea iertării lui Dumnezeu (cf 2 Sam. 11:1-12:25). La fel, Psalmul 42 ne oferă un exemplu bun despre confuzia din cadrul lamentației, articulând o luptă cu depresia și neînțelegerea: „Cu lacrimi mă hrănesc zi și noapte, când mi se zice fără încetare: «Unde este Dumnezeul tău?»» Mi-aduc aminte și-mi vărs tot focul inimii în mine, când mă gândesc cum mergeam înconjurat de mulțime și cum înaintam în fruntea ei spre casa lui Dumnezeu, în mijlocul strigătelor de bucurie și mulțumire ale unei mulțimi în sărbătoare” (v. 3-4). Aceasta revelează o inimă care se luptă cu durerea, care-i oferă fricile și îndoielile lui Dumnezeu, așteptând reînnoirea spiritului.

În general, cultura creștină vestică nu se prea pricepe să exprime problemele dificile ale vieții. Convenția zâmbetului pios și reverențios a dus la tendința de a presupune că încrederea stopează orice formă de disperare și că „lamentația nu este necesară atunci când cineva se încrede în Dumnezeu, Îl iubește și-L ascultă.”⁹ Aceste riscuri neagă resursa biblică a lamentației care-i *dă* cuiva *capacitatea* de a vorbi din realitatea suferinței și a căuta să înțeleagă inima unui Dumnezeu suveran. Închinarea fără lamentație conduce la practicarea negării dacă exprimă doar bucuria celebrării, iar unele persoane și familii se vor simți excluse atunci când biserica se adună la închinare. Majoritatea

Psalmilor nu au fost scriși ca jurnale private ale unor persoane care se luptau cu Dumnezeu, ci mai degrabă ca imnuri care să fie cântate la templu.¹⁰ Nu ar trebui, așadar, ca practica lamentației să fie restabilită și în adunările de închinare ale bisericii, atât ca oportunități de a prezenta mărturii din viața reală, cât și prin varietatea cântărilor de închinare (stare, stil, conținut liturgic)? În acest fel, un cuplu care se luptă cu infertilitatea, o familie care și-a pierdut copilul, un bărbat care se luptă cu o boală cronică și degenerativă sau cei aflați în doliu pot găsi în biserică locul unde să strige la un Dumnezeu bun și puternic, chiar și atunci când durerea este mare.

Rolul pastoral al lamentației a fost foarte bine explicat într-o altă lucrare.¹¹ Cu toate acestea, în lucrarea de față ne vom focaliza atenția asupra felului în care lamentația modelează responsabilitatea socială și politică a creștinilor.

Rolul politic al lamentației

Lamentația permite experiențelor de durere, izolare și nedreptate să fie confruntate direct și just în viața publică și în societate. Vom vorbi în continuare despre trei teme.

Lamentația ca resursă emoțională

Lamentația vorbește din perspectiva deconectării pe baza experienței dintre suferința prezentă și promisiunile lui Dumnezeu de a aduce răscumpărare. Lamentația strigă către Dumnezeu din mijlocul suferinței prin intermediul unor întrebări tulburătoare: „«De ce ai îngăduit, Doamne, să se întâmple asta?» și «Până când trebuie să așteptăm, Doamne, ca răul să fie îndreptat și asupra răsturnată?».”¹² Practica lamentației poate servi ca *resursă emoțională* care ajută pe cel asuprit să aștepte ca Dumnezeu să facă

dreptate, chiar dacă aceasta nu se va întâmpla în timpul vieții lui. Cântările afro-americane arată importanța „cântărilor de jale” care recunosc conflictul, abandonarea, păcatul, furtuna și singurătatea.¹³ Sub nedreptatea nocivă a sclaviei, cântările de suferință au constituit o cale prin care cei asupriți au proclamat în fața altora și în fața asupritorilor că „mâna dreptății nu va fi pentru totdeauna oprită din a-și executa sentința, iar ei îl fac pe Dumnezeu responsabil să le ofere o eliberare care este peste puterea lor.”¹⁴ Astfel de cântări, „dătătoare de speranță acolo unde nu era speranță”,¹⁵ îi susțin spiritual pe cei care tânjesc și luptă pentru dreptate.

Lamentația ca ucenicie

Lamentația este esențială *uceniei*, învățând de la Cristos, Cel care S-a identificat cu săracii și marginalizații. Strigătul după dreptate, indiferent dacă este un credincios care strigă către Dumnezeu sau un necredincios care dă glas durerilor sale, este important pentru a mobiliza biserica să participe la economia răscumpărării lui Dumnezeu. Ascultând diverse tipare de lamentație, noi cei care trăim în bunăstare, siguranță și confort suntem provocați în cel puțin două moduri. În primul rând, expunerea la realitățile sărăciei, în Marea Britanie și alte locuri, poate ajuta membrii bisericii să se identifice și să înțeleagă problemele cu care se confruntă persoanele cu venituri mici (vezi Romani 12:15). În al doilea rând, lamentația provoacă înțelepciunea vremii, evidențiază condițiile care au produs suferința și poate ajuta la depășirea divizărilor printr-o înțelegere mai profundă a situației.

Lamentația îi ajută pe cei care o ascultă să discearnă ce cere „dreptatea”, dar, mai mult de atât, ea este esențială pentru *susținerea* imaginației profetice care dă energie comunităților să se desprindă de mentalitățile dominante ale

vremii și să li se adreseze. Un număr de experți sugerează că cele mai presante provocări cu care se confruntă societățile liberale vestice, și implicit biserica, este incapacitatea percepută sau lipsa de credință în a adresa probleme politice și sociale.¹⁶ James Smith susține¹⁷ că ființele umane sunt creaturi liturgice – formate de ceea ce *iubesc* (practică), nu doar de ceea ce *gândesc* (doctrină/ideologie). Obiceiurile estetice ale corpului formează un *techne*, un „know-how” care pătrunde în ființa noastră mai adânc decât intelectul. Lamentația oferă o contra-formare spirituală la rezonanțele afective ale „liturghiilor” lumii – libertatea pieței, câștigul economic și vinovăția individuală pentru răul din lume – care inundă viața noastră cotidiană. Scriind într-un context american, Brueggemann susține că biserica este atât de cuprinsă de cultura sistemului idolatru al plăcerilor și divertismentului încât vocația radicală a profeției a fost cooptată și domolită. Lamentația publică, care aduce nedreptatea în atenție, este necesară pentru a oferi energie, hrană și creștere indivizilor și comunităților în domeniul conștiinței alternative, care-i face pe oameni să vadă istoria prin prisma felului în care Dumnezeu vede dreptatea.

Lamentația ca practică profetică

Lamentația este o exprimare a adevărului, o profundă expresie a geamătului oamenilor după dreptate și a strigătului lor către Dumnezeu, ca să vină și să le aducă eliberare.¹⁸ O'Connor afirmă:

Lamentațiile anunță cu voce tare și în mod public ce este greșit la momentul actual. Lamentațiile creează loc în lăuntrul indivizilor și comunităților atât pentru durere și pierdere, cât și pentru constatarea și denunțarea nedreptății. Lamentațiile dau glas plânsului și relațiilor

rupte – la nivel personal, politic, domestic, eclezial, național și global. Scopul lamentației este ... să spună pe nume nedreptății, durerii și mâniei.¹⁹

Spunând nedreptății pe nume, lamentația este folosită ca o formă de profeție, transmițând lumii adevărul lui Dumnezeu, care poate întrerupe deseori doxologia (Ex. 2:23-25) pentru a chestiona structuri de putere vechi și care au fost de mult timp legitimate și nechestionate. „Înlăturarea lamentației din viață și liturghie nu este făcută dezinteresat”, absența lamentației însemnând mai degrabă că „s-a impus monopol teologic, se generează docilitate și supunere, iar rezultatul, în termenii practicii sociale, este acela de a impune și consolida monopolul politico-economic al stării de fapt.”²⁰

De exemplu, atunci când Iov, un om neprihănit, suferă, prietenii săi au rostit adevărurile stabilite care presupuneau și mențineau echilibrul moral, teodiceea acceptată cultural era că Dumnezeu trimite calamități doar peste cei răi, rezultând astfel că Iov probabil păcătuisese (Iov 4:7-8; 8:20; 11:14-15). Adoptă uneori bisericile explicații despre suferință și marginalizare care vorbesc dintr-o poziție privilegiată sau nu reușesc să asculte vocea celor care suferă? Incapacitatea de a lăsa ca vocea suferinței să se audă în cadrul rugăciunii cu întreaga biserică sau în cadrul liturghiei duce la riscul de a construi o cultură a vinii (situația în care mă aflu este din vina mea) sau la negarea suferinței (sistemul funcționează când, de fapt, el nu funcționează).

Există două avertismente importante. Lamentația trebuie să fie modelată de realitatea biblică înțeleasă din caracterul lui Dumnezeu și din concepțiile biblice despre dreptate. Altfel, există pericolul ca lamentația să fie o scuză pentru

propriile subiectivități și politici. Sunt legitimate blestemele violente împotriva dușmanilor cuiva? În mod clar, acest lucru este incompatibil cu învățăturile lipsite de violență ale Domnului Isus, evidențiate în chemarea Sa: „iubiți pe vrăjmașii voștri și rugați-vă pentru cei ce vă asupresc și vă prigonesc” (Matei 5:44). În al doilea rând, există pericolul de a scoate din context Psalmii de lamentație pentru a identifica anumiți dușmani. Psalmii descriu inamicul în termeni vagi, sugerând cumva nevoia de a evita să devenim prea specifici atunci când ne identificăm „dușmanii.” Așa cum afirma Longman: „În majoritatea cazurilor, referințele sunt vagi și avem toate motivele să credem că este un lucru intenționat. Psalmii sunt vagi în mod intenționat atunci când se face referire la evenimente istorice pentru a putea fi folosiți într-o varietate de situații.”²¹ Nu trebuie să ne mire, așadar, că uneori Psalmii sunt considerați ca fiind buni pentru a spune pe nume durerii și nedreptății, dar nu pentru a oferi imbolduri specifice la acțiune.

Părtinirea și punctele de vedere dominante privitoare la privilegiu pot să ne stea în cale atunci când încercăm să discernem noțiunile biblice despre dreptate. Atunci când protestanții tradiționali și evreii s-au alăturat afro-americanilor conduși de Martin Luther King Jr. în lupta lor pentru libertate și egalitate din anii 1960, liderii evanghelicilor albi au fost aproape total absenți, iar mulți dintre ei au criticat vehement scopurile și metodele lui King.²² În 2011, când un sondaj realizat de Greenlining Institute a întrebat câtă discriminare exista la acea vreme în America, 56,4% dintre respondenții de culoare și doar 16% dintre respondenții albi au spus că ei cred că există „multă” discriminare. Majoritatea dintre respondenții albi au spus că există „ceva” discriminare (44.4%) sau „puțină” (39.5%).²³ Dacă vrem să discernem ce înseamnă de fapt „să faci

dreptate, să iubești mila și să umbli smerit cu Dumnezeuul tău” (Mica 6:8), atunci trebuie să ascultăm – cu atenție și discernământ – lamentațiile celor marginalizați din societate.

Brueggemann avertizează că incapacitatea de a fi atent la lamentații va neutraliza responsabilitatea politică creștină:

O comunitate de credință care neagă lamentația va ajunge în curând la concluzia că problema dreptății va fi o întrebare greu de pus înaintea tronului pentru că tronul pare a fi doar un loc de laudă. De aici rezultă faptul că dacă întrebările legate de dreptate sunt nepotrivite pentru Dumnezeu, atunci vor părea întrebări nepotrivite și în locurile publice... Întrebările legate de dreptate vor dispărea în politețe și docilitate. Ordinea zilei va ajunge să pară absolută, dincolo de orice chestionări, iar noi vom rămâne, în cele din urmă, doar cu o ascultare sumbră și, în cele din urmă, cu disperare. Accesul la schimbare serioasă este împiedicat atunci când legitimitatea acestei forme de discurs este negată.²⁴

Prezența sau absența din închinare a cântecelor și rugăciunilor care abordează probleme legate de nedreptate, datorie, lipsa unei locuințe, oprinare și altele, joacă un rol important în modelarea atitudinilor etice, iar mai apoi politice, ale indivizilor și bisericilor. Din moment ce lamentația este parte integrantă în discernerea dreptății, dacă înăbușim vocea lamentației, noi ne subminăm capacitatea de a acționa cu dreptate ca creștini.

Lamentația și protestul politic

Există un număr de domenii în care practicarea lamentației a dus la acțiune politică din partea bisericilor pentru a confrunța condițiile care produc suferință. Aici aș dori să mă focalizez pe reforma bunăstării din Marea Britanie, fără a sugera că aceasta este singura formă de nedreptate din societatea contemporană, ci pentru a sublinia semnificația sa pentru modelarea oamenilor și locurilor.²⁵ Se crede, în general, că responsabilitatea politică a bisericii implică întâmpinarea nevoilor practice ale celor marginalizați și participarea în politica democratică în calitate de cetățeni (vot, petiții, campanii). Bisericile tind să privească protestul politic ca o alegere permisibilă pentru persoane, nu ca o activitate întreprinsă de întreaga biserică. Politica are potențial de divizare și controverse în congregații care sunt diferite din punct de vedere economic și cultural. Politica presupune dificultățile și oportunitățile de a împărți o platformă cu alții; politica riscă să lege Evanghelia de o agendă politică defectuoasă, iar politica este adesea considerată ca nefăcând parte din preocupările „esențiale” ale bisericii.

Nu în cele din urmă, aș vrea să susțin faptul că lamentația, atunci când este făcută în lumina caracterului lui Dumnezeu, pentru apărarea orfanului și a celor asupriți, poate conduce la întrebări dificile cu privire la autorități (Isaia 10:1). Unde este dovada că există politici guvernamentale specifice care pun în pericol sănătatea fizică, socială și spirituală a unor segmente de populație? Care este punctul pe care trebuie să-l atingă evenimentele pentru a determina bisericile să ia atitudine și să protesteze? Protestul sau angajarea în nesupunerea civilă, în domeniul politic, pot fi înțelese ca făcând parte din datoria creștină exprimată în versetele: „Deschide-ți gura pentru

cel mut, pentru pricina tuturor celor părăsiți! Deschide-ți gura, judecă cu dreptate și apără pe cel nenorocit și pe cel lipsit” (Prov. 31:8-9). Toate acțiunile politice trebuie să fie motivate de exemplul eticii radicale *agape* pe care a avut-o Cristos – care ne cheamă la dragoste necondiționată și acceptarea celuilalt, la căutarea reconcilierii între asupritori și asupriți, considerând oamenii ca ființe relaționale interdependente, create și împlinite de dragostea lui Dumnezeu și a altora.

Aș dori să explorez aceste teme cu referire la dezbaterile actuale legate de „dependența de bunăstare.” „Dependența” a devenit o chestiune importantă în societatea contemporană. Aproape întotdeauna este înțeleasă prin prisma unor lentile individualizate care îi consideră pe oameni ființe raționale care iau decizii, capabili să ia decizia corectă care să le aducă beneficii, atunci când au de ales dintre mai multe variante. Această logică se poate vedea clar în dezbaterile actuale despre reforma bunăstării. Pentru a-i ajuta pe șomerii pe termen lung, se consideră că este benefic să le tai beneficiile materiale pentru a-i stimula să meargă la lucru. Pentru a schimba „obiceiurile de dependență” (lenea, lipsa de motivație pentru a găsi un loc de muncă), trebuie să se lucreze la dezvoltarea motivației prin schimbarea comportamentului, de exemplu, oferind agenții de plasare a forței de muncă care să dezvolte o etică a muncii structurată.

Una dintre consecințele discursului de tip „dependență” a fost lipsa de înțelegere a luptei cu care se confruntă persoanele cu venituri mici. În plus, nerecunoașterea provocărilor cu care se confruntă oamenii a dus la stigmă, însoțită de resentimente și, în final, la proasta distribuție a resurselor care s-a îndepărtat de cauzele de bază ale sărăciei. Aici practica lamentației poate să

provoacă miturile și minciunile despre sărăcie pe care ni le spunem. Un exemplu este dezvoltarea inițiativei „Poverty Hearings,” unde membrii bisericilor și ai comunităților vin împreună să asculte și să împărtășească propriile povești de suferință, luptă și speranță în contextul austerității. În acest context, bisericile pot căuta experiențe personale dincolo de relatările dominante care împânzesc politica și imaginația publică cu privire la cei cu venituri mici. În acest fel, relatările senzaționale despre „profitorii de bunăstare” se complică cu povești despre salarii mici, lipsa de contracte de muncă, disponibilitatea de locuri de muncă și compatibilitatea cu acestea, probleme de sănătate mentală și încercările de a echilibra diferite locuri de muncă cu împlinirea responsabilităților. Lipsa motivației de a lucra va fi înțeleasă mai bine nu ca o patologie comportamentală, ci în contextul său relațional cu procesele economice, familiale și sociale, care includ dezavantaje în domeniul sănătății, inegalități în domeniul educației, lipsa accesului la spațiile verzi, nutriției de proastă calitate și calitatea locuinței. Ascultarea lamentației poate aduce o înțelegere mai nuanțată a cauzelor sărăciei, inclusiv a modului în care piețele de capital și piețele imobiliare operează în producerea datoriilor și a izolării, și o înțelegere a felului în care nevoile emoționale susțin adicțiile și comportamentul antisocial. Ascultarea lamentației în public poate fi o modalitate de a contracara relatare morală simplistă în care se face o împărțire clară între săracii „care merită” și cei care „nu merită” și care relatare amenință să înăbușe etica creștină mai radicală a dragostei *agape* și *caritas*.

Concluzie

O combinație de factori teologici, culturali și situaționali determină răspunsul nostru la formele contemporane de nedreptate. Este esențial să facem loc în cadrul bisericii pentru lamentație ca parte esențială a lucrării pastorale și responsabilității politice. Dacă nu îmbrățișăm și nu răspundem vocilor lamentației din biserică și din afara ei, vom consimți la status quo-ul politic, mințindu-ne singuri să credem că „totul e bine”, când nu e.

Întorcându-ne la lamentația lui Steve, l-am ajutat, ca biserică, să facă apel la tribunal în urma deciziei primite și am continuat să lucrăm îndeaproape cu el săptămânal. Biserica a creat un grup de sprijin pentru persoane care se confruntau cu probleme similare – izolare, lipsa de putere, birocratie. Sprijinul personal a fost combinat cu acțiunea politică, care a inclus activități de lobby la nivel local, precum și implicarea membrilor bisericii împreună cu alții în proteste și campanii.

Lamentația este o acțiune prin care se proclamă adevărul, o acțiune publică de întristare și speranță care ne trezește din amorțire. Ascultând poveștile și vocile lamentației ne îmbunătățim discernământul și critica cu privire la domniile și stăpânirile care lucrează în lume. În cuvintele lui Walter Brueggemann: „prin închinare, cuvânt profetic și protest, suntem chemați să scoatem la iveală realitățile asupritoare din punct de vedere social și să insistăm: se poate și altfel!”²⁶

Dr. Andrew Williams, colaborator al proiectului *Cambridge Papers*, este cercetător asociat al *University of Exeter*. Cercetarea lui se axează pe interfața dintre religie, politică și postsecularism, cu interes special pentru domeniul bunăstării și cel al

dependența de droguri. Ultima sa carte este *Working Faith (co-editată cu Paul Cloke și Justin Beaumont, Paternoster, 2013)*.

NOTE

[1] Walter Brueggemann, *The Prophetic Imagination*, a 2-a ed. Fortress Press, 2001, p.11.

[2] DWP, 'Employment and Support Allowance – Incapacity Benefits Reassessments: Outcomes of Work Capability Assessments, Great Britain', buletin statistic trimestrial oficial, ianuarie 2013.

[3] Walter Brueggemann, *The Message of the Psalms*, Augsburg Publishing, 1984.

[4] Walter Brueggemann, *Praying the Psalms*, St Mary's Press, 1993, p.13.

[5] Rebekah Eklund, *Lord, Teach Us How to Grieve: Jesus' Laments and Christian Hope*. Teză de doctorat nepublicată. Duke University Divinity School, 2012, iv.

[6] Vezi Eklund, *Lord, Teach Us How to Grieve*, pp.10–11.

[7] Vezi Brueggemann, *The Message of the Psalms*, p.11 pentru diversele interpretări ale psalmilor de imprecăție.

[8] Robert Davidson, *Courage to Doubt*, 1983, SCM Press, p.156, citat în Dorey et al., op. cit. p.3.

[9] Dan Allender, 'The Hidden Hope of Lament', *Mars Hill Review*, Premier Issue, 1994, p.25.

[10] Walter Brueggemann, *The Psalms and the Life of Faith*, Fortress Press, 1995.

[11] Vezi, de ex., Logan C Jones, 'The Psalms of Lament and the Transformation of Sorrow', *Journal of Pastoral Care Counselling*, 2007, 61, pp.47–58.

- [12] Dorey et al., 'Rediscovering Lament as a Practice of the Church', p.3.
- [13] Arthur C. Jones, *Wade in the Water: The Wisdom of the Spirituals*, Orbis Books, 1993.
- [14] Michael Jinkins, *In the House of the Lord: Inhabiting the Psalms of Lament*, Liturgical Press, 1998, pp.37–38.
- [15] Stacey Gleddiesmith, 'Identifying with Christ: Why We're Called to Lament for Our Suffering World', în *Reformed Worship*, 2010, vol.98.
- [16] Vezi Jürgen Habermas, 'An Awareness of What is Missing', în Habermas J, Brieskorn N, Reder M, Ricken F, and Schmidt J, *An Awareness of What Is Missing: Faith and Reason in a Postsecular Age*, Polity Press, 2010, pp.15–23.
- [17] James Smith, *Imagining the Kingdom: How Worship Works*, Baker Press, 2013.
- [18] Ali Dorey, Ian Duffield, Julie Upton, 'Rediscovering Lament as a Practice of the Church – Especially on Deprived Housing Estates', *Theology and Ministry*, 2012, pp.4–5.
- [19] Dorey et al. p.5 citează pe Kathleen M. O'Connor, *Lamentations and the Tears of the World*, Orbis Books, 2002, p.128.
- [20] Walter Brueggemann, 'The Costly Loss of Lament', *Journal of Studies of Old Testament*, 1986, 60, p.59.
- [21] Tremper Longman III, *How to Read the Psalms*, IvP, 1988, p.27.
- [22] Curtis J Evans, 'White Evangelical Protestant Responses to the Civil Rights Movement', *Harvard Theology Review*, 2009, pp.245–273. Vezi și Ron Sider, *The Scandal of the Evangelical Conscience*, Baker Books, 2005.

[23] Daniel Byrd și Bruce Mirken, *Post-Racial? Americans and Race in the Age of Obama*, The Greenlining Institute, 2011.

[24] Brueggemann, 'The Costly Loss of Lament', p.64.

[25] Conform Trussell Trust, cea mai mare rețea de bănci de alimente din Marea Britanie, 346.992 de persoane au primit mâncare „de urgență” de la băncile lor de alimente în 2012–13.

[26] Walter Brueggemann, 'Unmasking the Inevitable', *The Other Side Online*, Iulie–August 2001, vol.37, Nr.4.

Articolele din seria *Cambridge Papers*
publicate în 2017 de către
Centrul Areopagus din Timișoara,
cu sprijinul oferit de SALLUX

Christianity: the true humanism (Jon Thompson) –
December 2012

*Infinite choice? Freeing ourselves from a cultural
icon* (David McIlroy) – September 2013

Who am I today? The modern crisis of identity
(Glynn Harrison) – March 2016

*Style or substance: does the reputation of the
church matter?* (David McIlroy) – March 2004

Honour and shame (David McIlroy) – June, 2005

Biblical lament and political protest (Andrew
Williams) – March 2014

